

Eugeniusz Konik: Ślask starożytny a imperium rzymskie. Biblioteka archeologiczna, tom. 9. Polskie towarzystwo archeologiczne, Warszawa—Wrocław 1959, 293 stran textu, XV tabulek a 2 mapy.

V době, kdy se u nás hodně bádá o římském limitu, vzbudí jistě tato kniha mezi našimi historiky a archeology značný zájem, neboť podává výmluvné svědectví o čilých římských stycích se Slezskem v době císařské. Materiálu k archeologické mapě Slezska je v ní sebráno tolik, že to v zemi, která s římskou říší přímo nesousedila, až překvapuje. Soupis tohoto materiálu zabírá větší část knihy (str. 66—231) a obsahuje v abecedním pořádku názvy 1092 slezských obcí, k nimž jsou připojeny údaje o nálezech. Ty ukazují, že se z římského světa dovážely do Slezska hlavně kovové, skleněné a hliněné nádoby — mezi nimi i terra sigillata —, bronzové a stříbrné nože a nůžky, zbraně a šperky. Mincí se tam, pokud je autorovi známo, našlo z doby císařské bezmála pět set, a právě ty nejzřetelněji dosvědčují, jak se během doby tamější styky s římským světem vyvíjely (str. 32 n.). Prvé století n. l. je tu zastoupeno 99 mincemi, druhé 284, třetí 51, čtvrté 46 a páté století již jen 3 mincemi. Nejživější styky Římanů se Slezskem byly tedy v II. stol. n. l., a nijak neudivuje, že nejpříznivějším obdobím pro římské obchodníky byla vláda Traianova (44 mincí), Hadrianova (53 mincí) a Antonina Pia ($\pm$ 50 mincí). Od vlády Marka Aurelia nastává pokles (32 mincí), přičemž přelomem tu byly nepochybně markomanské války.

Archeologickým výzkumem se zjistilo, že byla v prvních stoletích naší éry ve Slezsku dvě větší jakási seskupení sídlišť, a to jednak v oblasti vratislavské, jednak opolské. Do vratislavské oblasti vedla cesta přes Klasko; tam putovali v I. stol. př. n. l. obchodníci zpravidla přes Čechy, kdežto po zániku Marobudovy říše byla živější cesta podél řeky Moravy (str. 46 n.). Přes opolskou oblast vedla tzv. jantarová cesta, jež procházela Moravskou branou (str. 47 n.). V první polovině II. století se dávalo přednost styku s Porýním, které mělo se Slezskem spojení po vodě. Později se tzv. jantarové cesty zase užívá, ale cesta přes Klasko již nebyla vyhledávána.

O stycích Římanů s obyvatelstvem sídlícím ve Slezsku psali již starověcí autoři (Pomponius Mela, Plinius Starší, Tacitus a Ptolemaios), a také novodobí archeologové a historikové jim věnovali dosti pozornosti (srov. o tom str. 9—20). E. Konik tu tedy nepíše o věcech dosud nepracovaných, ba i materiál v jeho knize uvedený byl většinou již dříve publikován, ale jeho hlavní zásluhou je, že ten materiál soustředil v jedné práci a že z něho vyvodil věcným a střízlivým způsobem základní historické závěry. Ty mají význam i pro badatele zabývající se studiem otázky, jak slezské obyvatelstvo v první polovině I. tisíciletí naší éry žilo. Autor např. výstižně poukázal na to, že si mohli římské zboží kupovat jen lidé zámožní, kteří byli pohřbíváni v nákladných mohylách (str. 61). To je zároveň důležité svědectví o tom, že na začátku našeho letopočtu ustupuje již i ve Slezsku stará rodová společnost společnosti třídní.

Cenným výtěžkem autorovy práce jsou také dvě mapy, z nichž na jedné jsou vyznačena místa v I.—V. stol. n. l. ve Slezsku obydlená, a na druhé obchodní cesty a naleziště římských importů i výrobků místních podle těch importů zhotovených. Na tabulkách je 14 kreseb a 37 fotografií, z nichž některé zachycují předmětů několik. Kniha má dosti obsáhlé ruské a francouzské resumé.

Josef Češkc

Werner Krämer, Cambodunumforschungen 1958 — I. Die Ausgrabung von Holzhausorn zwischen der 1. und 2. Querstrasse. Mit Beiträgen von J. Boessneck, R. Egger, H.—J. Kellner, K. Parlasca, H. v. Petrikovits, W. Schleiermacher und A. Zippelius. Vydalo jako 9. sešit Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte nakladatelství M. Lassleben v Kallmünz/Opf. v roce 1957 ve dvou svazcích: text (124 stran s vyobrazeními a tabulkami) a přílohy (8 plánů).

Existence antického Camboduna na pravém břehu Illeru v prostoru jihobavorského města Kempten byla prokázána již r. 1885 odkrytím fora. Od té doby byla lokalita prozkoumávána s nevelkými přestávkami, byť v omezeném rozsahu, až do druhé světové války. Tamní výzkumy